

**NOVA
UNIVERZA**

DIGNITAS

Revija za človekove pravice

Slovenian journal of human rights

ISSN 1408-9653

Allan Rosas (ur.), Sodišče EU – 60 let kasneje (The Court of Justice and the Construction of Europe: Analyses and Perspectives on Sixty Years of Case-law), Asser Press, Springer 2013
Matej Avbelj

Article information:

To cite this document:

Avbelj, M. (2013). Allan Rosas (ur.), Sodišče EU – 60 let kasneje (The Court of Justice and the Construction of Europe: Analyses and Perspectives on Sixty Years of Case-law), Asser Press, Springer 2013, Dignitas, št. 57/58, str. 287-289.

Permanent link to this document:

<https://doi.org/10.31601/dgnt/57/58-17>

Created on: 16. 06. 2019

To copy this document: publishing@nova-uni.si

For Authors:

Please visit <http://revije.nova-uni.si/> or contact Editors-in-Chief on publishing@nova-uni.si for more information.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© Nova univerza, 2018

**NOVA
UNIVERZA**
FAKULTETA ZA SLOVENSKE
IN MEDNARODNE ŠTUDIJE

**NOVA
UNIVERZA**
EVROPSKA PRAVNA
FAKULTETA

**NOVA
UNIVERZA**
FAKULTETA ZA DRŽAVNE
IN EVROPSKE ŠTUDIJE

Recenzija

Matej Avbelj, ***Sodišče EU – 60 let kasneje***

Allan Rosas (ur.), *The Court of Justice and the Construction of Europe: Analyses and Perspectives on Sixty Years of Case-law*, Asser Press, Springer 2013.

Zgodba o Sodišču Evropske unije je največkrat pripovedovana kot herojska zgodba. Vsaj tako je bilo v preteklosti. Razen redkih izjem, ki so za svoj kritični akademski glas utrpeli najmanj neformalne sankcije evropske akademske skupnosti, je bil pravni razvoj Evropske unije, kot ga je poganjalo Sodišče EU, skorajda povsem nekritično obravnavan. Še več, pojmovan je bil kot nekaj samoumevnega, celo ob navzočnosti kančka grenkega priokusa, da sodišče ni tu in tam storilo še kakšnega integracijskega koraka več.

Obdobje medenih tednov, pravzaprav let, kot se je izrazil J. H. H. Weiler, pa se je za Sodišče EU vendarle že zdavnaj končalo. Nastopil je povsem nov čas, lahko bi rekli celo diametralno nasproten prejšnjemu. Sodišče EU je dandanes predmet temeljitih in največkrat precej kritičnih analiz, ki mu očitajo tako preveč kot premalo temeljit integracijski pristop. Katerih odzivov je več, bi težko ugotavljali kar tako povprek, a ne glede na to ostaja dejstvo: Sodišče EU tudi šest desetletij po svojem nastanku tako v očeh svojih kritikov kot podpornikov uživa ugled zelo pomembne in dejavne evropske institucije.

In prav temu, obeležitvi in premisleku ob šestdesetletnici delovanja Sodišča EU, je namenjena pričujoča knjiga. Njeno izdajo je pripravilo kar samo Sodišče EU pod uredniško taktirko sodnika Rosasa, sodnika Levitsa in generalnega pravobranilca Bota. Sestavljena je iz štirih poglavij, ki skupaj združujejo prispevke skoraj 40 avtorjev. Ti avtorji niso kdorkoli, temveč gre za evropsko, večinoma pravniško elito, sestavljeno tako iz samih (aktualnih in bivših) institucionalnih akterjev kot zunanjih akademskih opazovalcev. Takšna avtorska sestava bralcu omogoča svojevrsten sociološki eksperiment, saj lahko opazuje, kako prav tisti, ki so na sodišču ali tesno ob njem gradili evropsko integracijo v pravnem smislu, sedaj ocenjujejo sad svojega dela.

Knjiga pokriva vsa najpomembnejša področja prava EU. Prvi del obravnava vlogo Sodišča EU v kontekstu širše evropske sodne arhitekture. Tu se postavljajo ključna vprašanja o odnosu med nacionalnim pravom in pravom EU, o vlogi nacionalnih sodišč ter o njihovem odnosu s Sodiščem EU. Prevladujoči toni in poudarki so na konstruktivnem, sodelovalnem odnosu med nacionalnim in supranacionalnim sodstvom. Nekateri prispevki pa se osredotočijo tudi na vse bolj aktualen odnos Sodišča EU s sodnimi instančami drugih regionalnih organizacij.

Drugi del knjige je posvečen evropskemu ustavnemu redu. Če je bil pojem ustavnosti v kontekstu EU v preteklosti uporabljan še nekoliko sramežljivo, sedaj temu ni več tako. Priznani akademski strokovnjaki iz starih in novih držav članic v tem delu knjige analizirajo temeljne prvine evropske in nacionalne ustavnosti: suverenost, varstvo človekovih pravic, med njimi še posebej učinkovito sodno varstvo in podobno. Knjiga se seveda ne more izogniti obravnavi temeljnih načel prava EU: primarnost, neposredni učinek, subsidiarnost idr., ki pa v zadnjih letih vendarle doživljajo nekoliko bolj zadržano in manj državno-ustavno obravnavo.

Tretji del knjige se dotika vprašanja državljanstva EU. To je vse od svoje uveljavitve v Pogodbi iz Maastrichta eno najbolj razvijajočih se pravnih področij pred Sodiščem EU. Kot je dobro znano, je prav to državljanstvo EU iz zgolj simbolične določbe pretvorilo v neposredno uporabno pravno podlago, ki državljanom držav članic EU daje tako izrecno naštete pravice kot vsebinsko odprto pravico do nediskriminacije na vseh področjih vsebinske veljavnosti prava EU. Prispevki v tem delu knjige lepo prikažejo dinamiko odnosa med nacionalnim in evropskim državljanstvom, prispevek Sodišča EU k njej ter priložnosti in omejitve državljanstva EU v nadaljnjem razvoju integracije.

Četrty del knjige sklene z razmišljanjem o Evropski uniji v širšem svetovnem okviru. Tu se postavljajo načelna in pravna vprašanja odnosa EU z mednarodnim pravom, politična vprašanja vloge EU v mednarodni skupnosti ter prispevka Sodišča EU pri vsem tem. Uredniki knjige so poskrbeli, da pogled na ta vprašanja ni povsem evrocentričen, saj ta del sklene prispevek, ki na obravnavano tematiko pogleda tudi z ameriške perspektive.

Kot priča že zgornji opis, knjiga prinaša prvovrstno analizo trenutnega stanja prava EU, in to s strani eminentnih evropskih strokovnjakov. Ti so bili očitno skrbno izbrani, tako da odslikava-

jo različnost EU, njenih držav članic ter njihovih pravnih tradicij. Zelo povedno je, da med njimi ni nobenega slovenskega avtorja, kar namiguje na vrednost in uveljavljenost slovenske stroke s področja prava EU v evropskem okviru. Knjiga, ki vendarle izvira iz institucije EU, ima tudi nekaj tipičnega institucionalno evropskega značaja, saj je nadvse korektno pisana tako v angleščini kot francoščini.

Institucionalni značaj knjige morda prispeva tudi k nekoliko manj kritični naravi njenih prispevkov. Sodišče EU je predstavljeno predvsem v pozitivni luči, s poudarkom na njegovem nadaljnjem aktivnem udejstvovanju. Zlasti pri tistih prispevkih, ki odkrito priznavajo, da je sodišče v integracijskem smislu doslej marsikaj storilo na prikrit način (*integration by stealth*), tudi zoper izrecno besedilo pogodb prava EU in v nasprotju z nameni držav članic, bi pričakovali tudi nekaj kritičnih besed o tem. Zakaj tudi integracija na prikrit način je prispevala k pregovornemu demokratičnemu primanjkljaju in vse večji odtujenosti EU od njenih državljanov.

Kljub temu je knjiga, ki je neke vrste Festschrift za Sodišče EU, pomemben vir razprav o pravnem razvoju EU, ki jih zlasti tisti, ki se poglobljeno ukvarjajo s pravom EU, ne bi smeli spregledati. Zaradi svojega bolj razpravljalnega, mestoma esejističnega značaja pa je lahko tudi dobrodošel pedagoški instrument pri vseh predmetih, tako dodiplomskega kot podiplomskega študija, ki se dotikajo prava EU.